

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

*Monitoring Programu przeciwdziałania
ubóstwu i wykluczeniu społecznemu
w województwie śląskim
na lata 2018-2023*

Raport monitoringowy za rok 2019

Katowice, kwiecień 2020

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Realizacja programu	3
2. Misja programu, cele operacyjne i działania.....	5
3. Sposób monitorowania i ewaluacji	14
4. Wyniki monitoringu „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” za 2019 rok	15
4.1. Cel operacyjny 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.....	15
4.2. Cel operacyjny 2: Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.....	16
4.3. Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.	18
4.4. Cel operacyjny 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	20
4.5. Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.....	22
4.6. Cel operacyjny 6: Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej.....	23
5. Podsumowanie	25

1. Wprowadzenie

„Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” został opracowany jako program operacyjny do „Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015”.

Został przyjęty w dniu 10 kwietnia 2018 roku uchwałą nr 816/252/V/2018 Zarządu Województwa Śląskiego. Stanowi on realizację zapisu art. 21 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 2473 ze zm.), który stanowi, że do zadań Samorządu Województwa należy:

- *opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa obejmującej w szczególności programy: **przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu**, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, **pomocy społecznej**, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi – po konsultacji z powiatami,*
- *rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie **regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczenia tego zjawiska.***

1.1. Realizacja programu

Realizatorem programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. Działania programu są realizowane we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami pomocy i integracji społecznej, sektorem ekonomii społecznej, organizacjami pozarządowymi i partnerami gospodarczymi.

Adresatami działań programu są osoby fizyczne, prawne i podmioty nieposiadające osobowości prawnej, realizujące zadania w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, osoby zagrożone tymi problemami społecznymi i ich rodziny oraz wszyscy mieszkańcy województwa śląskiego.

Działania zaproponowane w programie są zgodne z zadaniami, jakie w obszarze polityki społecznej prowadzi samorząd województwa tzn. mają one charakter wspierający, wzmacniający, upowszechniający, informacyjno-edukacyjny, diagnostyczny i organizacyjny. Oznacza to, że stanowią wsparcie dla podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w pomoc osobom wykluczonym i zagrożonym wykluczeniem społecznym na poziomie jednostek samorządu terytorialnego (gmin i powiatów).

Założono, że działania programowe będą finansowane w ramach:

- budżetu Samorządu Województwa Śląskiego,
- dotacji budżetu państwa,
- projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- projektu pozakonkursowego „Współpraca się opłaca - koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim” w ramach RPO WSL na lata 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- wkładu finansowego partnerów Programu „Śląskie dla Rodziny – Karta Dużej Rodziny”,
- wkładu finansowego partnerów Projektu „Śląskie dla Seniora – Śląska Karta Seniora”.

2. Misja programu, cele operacyjne i działania

Misją programu jest:

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu mieszkańców województwa śląskiego oraz wspieranie samorządów lokalnych w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska.

Cele operacyjne programu to:

Cel operacyjny 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.

Cel operacyjny 2: Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.

Cel operacyjny 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Cel operacyjny 6: Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej.

Cele operacyjne i działania:

Cel operacyjny 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/ roczny budżet
1.1. Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny i wartości rodzinnych poprzez wspieranie i organizację działań, konkursów i innych wydarzeń związanych z obszarem polityki prorodzinnej	ROPS	Budżet Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Zgodnie z projektem budżetu Województwa Śląskiego na dany rok budżetowy
1.2. Wspieranie samorządów lokalnych poprzez udostępnianie mieszkańcom gmin i powiatów zasobów Województwa Śląskiego w ramach Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”	ROPS	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny
1.3. Wzmacnianie współpracy partnerskiej pomiędzy Województwem Śląskim a podmiotami gospodarczymi w ramach Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”	ROPS	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny
1.4. Prowadzenie analiz dotyczących sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
1.5. Promowanie dobrych praktyk w ramach regionalnej polityki prorodzinnej	ROPS	Budżet Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Zgodnie z projektem budżetu Województwa Śląskiego na dany rok budżetowy

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 1:

I.p.	Nazwa wskaźnika	Czas/okres	Źródło i sposób zbierania danych
1.	Liczba zorganizowanych wydarzeń (np. konkursów, konferencji) związanych z obszarem polityki prorodzinnej	roczny	Dane własne ROPS
2.	Liczba partnerów Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”, w tym podmiotów gospodarczych	roczny	Dane własne ROPS
3.	Liczba raportów zawierających	roczny	Dane własne ROPS

	informacje o sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim, opracowanych w Regionalnym Ośrodku Polityki Społ.		
4.	Liczba dobrych praktyk z obszaru polityki prorodzinnej zamieszczonych na stronie www.slaskiedlarodziny.pl i stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego	roczny	Dane własne ROPS

Cel operacyjny 2: Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/roczny budżet
2.1. Zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki właściwego środowiska rodzinnego, niezbędnego do prawidłowego wychowania i rozwoju - prowadzenie ośrodków adopcyjnych	Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny	Dotacja z budżetu państwa	19 626 000,00 (6 x 3 271 000,00)
2.2. Rozwój i wspieranie specjalistycznych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej – prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	41 615 682,00 (6x6935947,00)
2.3. Optymalizacja usług adopcyjnych, wspieranie i szkolenie kadry ośrodków, wspomaganie osób przysposabiających	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (85%) Budżet Państwa - dotacja celowa (8%) Budżet Województwa Śląskiego (7%)	13 775 463,00 2018 – 2 527 468,00 2019 – 2 266 700,00 2020 – 2 266 700,00 2021 – 2 266 700,00 2022 – 2 266 700,00 2023 – 2 181 195,00
2.4. Podnoszenie kwalifikacji, umiejętności i świadomości społecznej pracowników instytucji i placówek województwa śląskiego, działających w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ PO WER (84,28%) Budżet Państwa - dotacja celowa (12,72%) Budżet Województwa Śląskiego (3%)	1 905 029,00 2018 – 947 359,00 2019 – 864 883,00 2020 – 92 787,00

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 2:

I.p.	Nazwa wskaźnika	Czas/okres	Źródło i sposób zbierania danych
1.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim ośrodków adopcyjnych	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
2.	Liczba procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem – liczba przysposobionych dzieci	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
3.	Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny przysposabiające	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim regionalnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
5.	Liczba dzieci z placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinach naturalnych, zastępczych lub adopcyjnych	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
6.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w ramach projektu pozakonkursowego pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych ¹ ” realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020	roczny	Baza uczestników projektu, raport z monitoringu i ewaluacji projektu
7.	Liczba pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej objętych wsparciem w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w ramach zadania projektu pozakonkursowego pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych ² ” realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020	roczny	Baza uczestników projektu, raport z monitoringu i ewaluacji projektu

Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.

¹ Do 31.12.2018 r. realizowany był projekt pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych”, od 01.01.2019 r. realizowany jest projekt pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych”.

² Ibidem.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/ roczny budżet
3.1. Współpraca ze Śląską Radą ds. Seniorów jako organem konsultacyjnym w sprawach dotyczących osób starszych	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
3.2. Zwiększenie dostępu seniorów do rynku dóbr i usług, dostosowanego do potrzeb starzejącego się społeczeństwa	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
3.3. Promocja wizerunku osób starszych jako pełnoprawnych i wartościowych członków społeczeństwa	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	91 560,00
3.4. Diagnozowanie i monitorowanie wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
3.5. Prowadzenie analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu

Wskaźniki monitoringu celu strategicznego 3:

I.p.	Nazwa wskaźnika	Czas/okres	Źródło i sposób zbierania danych
1.	Liczba odbytych posiedzeń Śląskiej Rady ds. Seniorów	roczny	Dane własne ROPS
2.	Liczba partnerów instytucjonalnych i biznesowych oferujących szczególne ulgi/uprawnienia dla osób starszych w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	roczny	Dane własne ROPS
3.	Liczba osób starszych korzystających ze specjalnej oferty usług, ulg i/lub uprawnień w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	roczny	Dane własne ROPS
4.	Liczba przedsięwzięć o charakterze informacyjno-promocyjnym dot. problematyki starości oraz kształtowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie (np. kampanie społeczne, seminaria, konferencje, konkursy itp.)	roczny	Dane własne ROPS

5.	Liczba przeprowadzonych badań dotyczących wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym	roczny	Dane własne ROPS
6.	Liczba przeprowadzonych analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych	roczny	Dane własne ROPS

Cel operacyjny 4: **Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/roczny budżet
4.1. Rozwój systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%)	476 400
4.2. Promocja potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%)	315 000
4.3. Upowszechnianie przedsiębiorczości społecznej jako formy prowadzenia działalności gospodarczej	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%)	315 000
4.4. Prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności aktywizacji zawodowej oraz rozwój usług i instrumentów rynku pracy	Wojewódzki Urząd Pracy i Powiatowe Urzędy Pracy	Fundusz Pracy	353 927 000 (2018-2020)
4.5. Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji na regionalnym rynku pracy	WUP ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
4.6. Prowadzenie i aktualizowanie baz danych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych województwa śląskiego	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 4:

Nazwa wskaźnika	Czas/okres	Źródło i sposób zbierania danych
1. Liczba JST, które skorzystały z doradztwa	roczny	Dane własne projektu „Współpraca

z zakresu możliwości wykorzystania ekonomii społecznej jako instrumentu prozatrudnieniowego		się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020
2. Liczba opracowanych narzędzi w postaci mapy potrzeb, służącej terytorialnemu określeniu potrzeb i potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej	roczny	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020
3. Liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość społeczną (np. targów ekonomii społecznej, spotkań Forum Międzysektorowego)	roczny	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020
4. Liczba spotkań sieciujących podmiotów wspierających rozwój ekonomii społecznej w regionie	roczny	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020

Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/roczny budżet
5.1. Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób bezdomnych w regionie	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
5.2. Diagnozowanie i identyfikowanie poziomu i przyczyn wykluczenia mieszkaniowego (bezdomności)	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	W ramach zadań bieżących
5.3. Upowszechnianie opracowanego w poprzedniej perspektywie finansowej modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
5.4. Opracowanie mapy instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
5.5. Wzmacnianie oddziaływania samorządów lokalnych i podmiotów niepublicznych nie działających w celu osiągnięcia zysku, prowadzących działania na rzecz osób ubogich	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zgodnie z projektem budżetu Województwa Śląskiego na dany rok budżetowy

i wykluczonych społecznie			
---------------------------	--	--	--

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 5:

Nazwa wskaźnika	Czas/okres	Źródło i sposób zbierania danych
1. Liczba opracowań, w których uwzględniono problematykę bezdomności w województwie śląskim	roczny	Dane własne ROPS
2. Liczba dobrych praktyk zamieszczonych na stronie internetowej ROPS związanych z wdrażaniem gminnego standardu wychodzenia z bezdomności	roczny	Dane własne ROPS
3. Liczba przygotowanych map instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie	roczny	Dane własne ROPS

Cel operacyjny 6: **Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej**

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/roczny budżet
6.1. Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób opuszczających jednostki penitencjarne w regionie	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
6.2. Opracowanie i upowszechnienie analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
6.3. Promowanie dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje społeczne, dających szansę na powrót do społeczeństwa	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
6.4. Wspieranie organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego w ramach	Nie dotyczy

w jednostce penitencjarnej		odrębnych programów ³	
----------------------------	--	----------------------------------	--

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 6:

Nazwa wskaźnika	Czas/okres	Źródło i sposób zbierania danych
1. Liczba udostępnionych analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim	roczne	Dane własne ROPS
2. Liczba upowszechnionych dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty	roczne	Dane własne ROPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami

³ Zadanie będzie realizowane w ramach specjalistycznego Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim na lata 2016-2020 oraz Programu przeciwdziałania narkomanii w województwie śląskim na lata 2017-2020.

3. Sposób monitorowania i ewaluacji

Proces monitoringu i ewaluacji dokumentu polegał na monitorowaniu poziomu wskaźników przypisanych do każdego celu operacyjnego. Z uwagi na to, że realizatorem programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego⁴, głównym źródłem danych monitoringowych były przede wszystkim poszczególne komórki organizacyjne Ośrodka. Poziom osiągnięcia wskaźników monitorowany był zgodnie z czasookresami podanymi przy wskaźnikach. Dodatkowo pozyskano dane na temat szacunku kosztów poniesionych w związku z realizacją działań ujętych w ramach poszczególnych celów operacyjnych. Raporty monitoringowe będą stanowiły część składową raportu ewaluacyjnego z wdrażania „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023”. Działania te koordynował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

⁴ W celu operacyjnym 4 *Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* jako realizatora, oprócz ROPS, dodatkowo wskazano Wojewódzki Urząd Pracy i Powiatowe Urzędy Pracy.

4. Wyniki monitoringu „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” za 2019 rok

4.1. Cel operacyjny 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi

W celu operacyjnym 1 *Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi* określono 5 działań oraz 4 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego oraz partnerów Programu pn. „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 1 były dane własne ROPS. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2019 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 1 *Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi* za 2019 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2019 rok
1.	Liczba zorganizowanych wydarzeń (np. konkursów, konferencji) związanych z obszarem polityki prorodzinnej	Dane własne ROPS	4
2.	Liczba partnerów Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”, w tym podmiotów gospodarczych		110
3.	Liczba raportów zawierających informacje o sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim, opracowanych w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego		1
4.	Liczba dobrych praktyk z obszaru polityki prorodzinnej zamieszczonych na stronie www.slaskiedlarodziny.pl i stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego		8

W 2019 roku w ramach obszaru polityki prorodzinnej zorganizowano 4 przedsięwzięcia, w tym konkurs pn. „Gmina przyjazna rodzinie 2019”, konkurs pn. „Przyjaciół rodziny 2019” oraz galę wręczenia nagród w powyższych konkursach. ROPS był współorganizatorem uroczystej sesji Sejmiku Województwa Śląskiego, która odbyła się w ramach obchodów XII Metropolitalnego Święta Rodziny pn. „Rodzina - wspólnota pokoju”. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku liczba partnerów programu pn. „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny” wyniosła 110, w tym 73 to podmioty prywatne.

W 2019 roku w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego opracowano rozdział zawierający m. in. informacje o sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim do opracowania „Diagnoza i monitoring wybranych problemów społecznych w województwie śląskim - edycja 2019” (1 raport) oraz zaktualizowano dane do diagnozy Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030.

W 2019 roku na stronie www.slaskiedlarodziny.pl oraz stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego zostało zamieszczonych 8 dobrych praktyk z obszaru polityki prorodzinnej, z czego 3 stanowiły dobre praktyki zwycięskich gmin w konkursie pn. „Gmina przyjazna rodzinie 2019”, a 5 dobre praktyki laureatów konkursu pn. „Przyjaciel rodziny 2019”.

Łączna kwota poniesiona na realizację działań ujętych w celu operacyjnym 1 w 2019 roku wyniosła **495 258,05 zł**, w tym 26 305,05 zł stanowił budżet Województwa Śląskiego przeznaczony na realizację Programu pn. „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”, a 468 953,00 zł to szacunek kosztów poniesionych przez partnerów programu – jednostek kapitałowo lub strukturalnie powiązanych z województwem śląskim w związku z realizacją programu w 2019 roku.

4.2. Cel operacyjny 2: Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

W celu operacyjnym 2 *Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych* określono 4 działania oraz 7 wskaźników realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano dotację z budżetu państwa, budżet Województwa Śląskiego oraz Unię Europejską (EFS).⁵ Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 2 było *Sprawozdanie rzeczowo finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*, baza uczestników projektu oraz raport z monitoringu i ewaluacji projektu. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2019 rok.

⁵ Dla działania 2.3 *Optimalizacja usług adopcyjnych, wspieranie i szkolenie kadry ośrodków, wspomaganie osób przysposabiających* jako źródło finansowania wskazano Unię Europejską/ EFS/ RPO WSL (85%) Budżet Państwa - dotacja celowa (8%) Budżet Województwa Śląskiego (7%). Dla działania 2.4. *Podnoszenie kwalifikacji, umiejętności i świadomości społecznej pracowników instytucji i placówek województwa śląskiego, działających w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej* jako źródło finansowania wskazano Unię Europejską/ EFS/ PO WER (84,28%) Budżet Państwa - dotacja celowa (12,72%) Budżet Województwa Śląskiego (3%).

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 2 Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych za 2019 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2019 rok
1.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim ośrodków adopcyjnych	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	9
2.	Liczba procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem – liczba przysposobionych dzieci		437
3.	Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny przysposabiające		416
4.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim regionalnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej		4
5.	Liczba dzieci z placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinach naturalnych, zastępczych lub adopcyjnych		27
6.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w ramach projektu pozakonkursowego pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych ⁶ ” realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020	Baza uczestników projektu, raport z monitoringu i ewaluacji projektu	129
7.	Liczba pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej objętych wsparciem w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w ramach zadania projektu pozakonkursowego pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych ⁷ ” realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020		160

W 2019 roku na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 9 ośrodków adopcyjnych tj.: Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny wraz z 5 filiami w: Bielsku-Białej, Częstochowie, Sosnowcu, Rybniku, Wodzisławiu Śląskim oraz 4 niepubliczne ośrodki adopcyjne tj.: Ośrodek Adopcyjny i Pieczy Zastępczej Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” w Bytomiu, Diecezjalny Ośrodek Adopcyjny w Sosnowcu, Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Oddziału Okręgowego w Częstochowie oraz Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Śląskiego Oddziału Okręgowego w Katowicach.

W ubiegłym roku liczba procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem – liczba przysposobionych dzieci wyniosła 437, natomiast liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny przysposabiające 416.

W 2019 roku w województwie śląskim prowadzono 4 regionalne placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej tj.:

- Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna Nr 1 w Gliwicach,

⁶ Do 31.12.2018 roku realizowany był projekt pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych”, od 01.01.2019 roku realizowany jest projekt pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych”.

⁷ Ibidem.

- Regionalna Placówka Opiekuńczo Terapeutyczna Nr 2 w Gliwicach,
- Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna „Dom z Nadzieją” w Bielsku-Białej,
- Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna – Dom Życia im. Leonii Nastał w Częstochowie.

Liczba dzieci z placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinach naturalnych, zastępczych lub adopcyjnych wyniosła 27.

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w ramach projektu pozakonkursowego pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 wyniosła 129, natomiast liczba pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej objętych wsparciem w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w ramach zadania projektu pozakonkursowego pn. „W stronę rodziny – wsparcie usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020 wyniosła 160.

Kwota poniesiona na realizację działania 2.1. *Zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki właściwego środowiska rodzinnego, niezbędnego do prawidłowego wychowania i rozwoju - prowadzenie ośrodków adopcyjnych* oraz działania 2.2. *Rozwój i wspieranie specjalistycznych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej – prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych* w 2019 roku wyniosła **11 098 224,59 zł**, z czego 4 558 731,72 zł poniesiono na realizację zadań zleconych – ośrodki adopcyjne, a 6 539 492,87 zł na zadania własne – piecza. Na realizację działania 2.3. *Optymalizacja usług adopcyjnych, wspieranie i szkolenie kadry ośrodków, wspomaganie osób przysposabiających* oraz działania 2.4. *Podnoszenie kwalifikacji, umiejętności i świadomości społecznej pracowników instytucji i placówek województwa śląskiego, działających w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej* w 2019 roku przeznaczono **115 100,12 zł**.

4.3. Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.

W celu operacyjnym 3 *Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych* określono 5 działań oraz 6

wskaźników realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 3 były dane własne ROPS. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2019 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 3 *Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych za 2019 rok*

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2019 rok
1.	Liczba odbytych posiedzeń Śląskiej Rady ds. Seniorów	Dane własne ROPS	4
2.	Liczba partnerów instytucjonalnych i biznesowych oferujących szczególne ulgi/uprawnienia dla osób starszych w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	Dane własne ROPS	134
3.	Liczba osób starszych korzystających ze specjalnej oferty usług, ulg i/lub uprawnień w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	Dane własne ROPS	96 064
4.	Liczba przedsięwzięć o charakterze informacyjno-promocyjnym dot. problematyki starości oraz kształtowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie (np. kampanie społeczne, seminaria, konferencje, konkursy itp.)	Dane własne ROPS	5
5.	Liczba przeprowadzonych badań dotyczących wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym	Dane własne ROPS	1
6.	Liczba przeprowadzonych analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych	Dane własne ROPS	5

W okresie objętym monitoringiem Śląska Rada ds. Seniorów, jako organ konsultacyjny w sprawach dotyczących osób starszych, odbyła 4 posiedzenia. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku liczba partnerów instytucjonalnych i biznesowych oferujących szczególne ulgi/uprawnienia dla osób starszych w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora” wyniosła 134, a z ich oferty skorzystały łącznie 96 064 osoby.

W 2019 roku zorganizowano 5 przedsięwzięć tj.: I Konwent Śląskich Rad Seniorów, pierwszą edycję Wojewódzkich Targów Seniora i Konferencję Senioralną Silver Silesia (udział w wydarzeniu wzięło ponad 70 wystawców, około 1 500 gości targów oraz 300 uczestników konferencji, w tym przedstawiciele rządu i władz samorządowych), I Wojewódzki konkurs dla pracowników systemu pomocy społecznej i reintegracji „Śląski Prometeusz 2019”, w którym nagrodzono osoby pracujące na co dzień z osobami starszymi i niesamodzielnymi oraz współorganizowano konferencję dotyczącą opieki długoterminowej w Warszawie.

Wymienione przedsięwzięcia miały charakter informacyjno-promocyjny i dotyczyły problematyki starości oraz kształtowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie.

W 2019 roku w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego zostało przeprowadzone badanie pt. „Wspieranie seniorów w gminach województwa śląskiego w 2018 roku”, którego celem była analiza rodzaju i zakresu wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym. Wyniki tych badań zostały opracowane w formie raportu.

W ramach przeprowadzonych w 2019 roku analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych zaktualizowano dane do 2 rozdziałów diagnostycznych Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030 oraz 2 rozdziały do opracowania pt. „Diagnoza i monitoring wybranych problemów społecznych w województwie śląskim - edycja 2019”.

Łączna kwota poniesiona na realizację działań ujętych w celu operacyjnym 3 w 2019 roku wyniosła **325 349,27 zł**.⁸

4.4. Cel operacyjny 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W celu operacyjnym 4 *Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* określono 6 działań oraz 4 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego, Fundusz Pracy oraz Unię Europejską (EFS).⁹ Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 4 były dane własne projektu pn. „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2019 rok.

⁸ W kwocie tej ujęto wydatki związane z realizacją zadań w ramach projektu „Śląskie dla Seniora”.

⁹ Dla działania 4.1. *Rozwój systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym*, działania 4.2. *Promocja potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* oraz działania 4.3 *Upowszechnianie przedsiębiorczości społecznej jako formy prowadzenia działalności gospodarczej* jako źródło finansowania wskazano Unię Europejską/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%).

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 4 *Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym za 2019 rok*

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2019 rok
1.	Liczba JST, które skorzystały z doradztwa z zakresu możliwości wykorzystania ekonomii społecznej jako instrumentu prozatrudnieniowego	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020	22
2.	Liczba opracowanych narzędzi w postaci mapy potrzeb, służącej terytorialnemu określeniu potrzeb i potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej		1
3.	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość społeczną (np. targów ekonomii społecznej, spotkań Forum Międzysektorowego)		9
4.	Liczba spotkań sieciujących podmiotów wspierających rozwój ekonomii społecznej w regionie		14

W okresie objętym monitoringiem z doradztwa z zakresu możliwości wykorzystania ekonomii społecznej jako instrumentu prozatrudnieniowego skorzystały łącznie 22 jednostki samorządu terytorialnego. Oferta doradztwa specjalistycznego obejmowała cztery obszary tematyczne:

- *Zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej,*
- *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych z wykorzystaniem podmiotów ekonomii społecznej,*
- *Rola ekonomii społecznej w programach rozwoju usług społecznych i rozwoju społecznego,*
- *Aspekty społeczne w zamówieniach publicznych.*

W 2018 roku w ROPS rozpoczęto również procedurę opracowania narzędzia w postaci mapy potrzeb, służącej terytorialnemu określeniu potrzeb i potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej. Zakończenie prac i opublikowanie narzędzia na stronie <http://mapapotrzeb.rops-katowice.pl> nastąpiło w marcu 2019 roku.

W 2019 roku zorganizowano 9 przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość społeczną, natomiast liczba spotkań sieciujących podmiotów wspierających rozwój ekonomii społecznej w regionie wyniosła 14.

Łączna kwota poniesiona na realizację działań ujętych w celu operacyjnym 4 w 2019 roku wyniosła **193 946,52 zł.**

4.5. Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

W celu operacyjnym 5 *Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu* określono 5 działań oraz 3 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 5 były dane własne ROPS. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2019 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 5 *Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu* za 2019 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2019 rok
1.	Liczba opracowań, w których uwzględniono problematykę bezdomności w województwie śląskim	Dane własne ROPS	1
2.	Liczba dobrych praktyk zamieszczonych na stronie internetowej ROPS związanych z wdrażaniem gminnego standardu wychodzenia z bezdomności		5
3.	Liczba przygotowanych map instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie		2

W okresie objętym monitoringiem zaktualizowano dane do diagnozy Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030 (za 2018 rok) oraz rozdział do opracowania pt. „Diagnoza i monitoring wybranych problemów społecznych w województwie śląskim - edycja 2019”, w których uwzględniono problematykę bezdomności w województwie śląskim jako realizację działania 5.1. *Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób bezdomnych w regionie*, działania 5.2. *Diagnozowanie i identyfikowanie poziomu i przyczyn wykluczenia mieszkaniowego (bezdomności)* oraz działania 5.3. *Upowszechnianie opracowanego w poprzedniej perspektywie finansowej modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności*.

W 2019 roku w ramach działania 5.3. *Upowszechnienie opracowanego w poprzedniej perspektywie finansowej modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności* na stronie internetowej ROPS zamieszczono 5 dobrych praktyk otrzymanych z Ośrodków Pomocy Społecznej i wybranych organizacji pozarządowych związanych z wdrażaniem modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności:

- *Inicjatywy gminy Cieszyn na rzecz osób bezdomnych i opuszczających zakłady penitencjarne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie,*
- *Dobre praktyki wypracowane przez Gminę Miasto Częstochowa w związku z realizacją inicjatywy na rzecz bezdomnych i/lub opuszczających zakłady penitencjarne z Gminy Częstochowa,*

- *Dobre praktyki na rzecz osób bezdomnych wypracowane i realizowane w gminie Dąbrowa Górnicza z Gminy Dąbrowa Górnicza,*
- *System pomocy osobom bezdomnym w mieście Katowice z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach,*
- *Wypracowane praktyki w związku z realizacją inicjatyw na rzecz osób bezdomnych z Gminy Radlin.*

Oprócz tego umieszczono elektroniczną publikację wydaną przez Ogólnopolską Federację na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności z Zabrzea w ramach projektu MRPiPS „Pokonać bezdomność”, która zawiera 32 dobre praktyki z obszaru bezdomności oraz publikację wydaną przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2017, w której przedstawiono dobre praktyki w zakresie usług mieszkaniowych świadczonych osobom bezdomnym. Przygotowano również 2 mapy instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie.

Działania ujęte w celu operacyjnym 5 w 2019 roku prowadzone były bezkosztowo, a ich realizacja odbywała się w ramach etatów pracowników ROPS.

4.6. Cel operacyjny 6: Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej.

W celu operacyjnym 6 *Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej* określono 4 działania oraz 2 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego, w tym w ramach specjalistycznego „Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim na lata 2016-2020” oraz „Programu przeciwdziałania narkomanii w województwie śląskim na lata 2017-2020”. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 6 były dane własne ROPS oraz dane pozyskane we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2019 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 6 *Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej* za 2019 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2019 rok
1.	Liczba udostępnionych analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim	Dane własne ROPS	7
2.	Liczba upowszechnionych dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno – adaptacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty	Dane własne ROPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami	6

W okresie objętym monitoringiem udostępniono 7 elektronicznych analiz (opracowań) dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim, z których 4 stanowią artykuły, a 3 to poradniki. Wśród nich znalazły się:

- *Instytucjonalne formy wsparcia w pomocy postpenitencjarnej*, Krzysztof Kucyper, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas Pedagogika, opublikowany w numerze: Rocznik 2013, numer 8/2013,
- *Model opieki penitencjarnej i postpenitencjarnej dla Polski*, w: „System penitencjarny i postpenitencjarny w Polsce”, red. Teodor Bulenda, Ryszard Musidłowski, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2003,
- *Organizacje pozarządowe w przestrzeni sprawiedliwości. Dobre praktyki i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy skazanym i pokrzywdzonym*, pod redakcją Marka Solona-Lipińskiego, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa, styczeń 2016 r. (Dokument jest zapisem referatów wygłoszonych przez panelistów podczas międzynarodowej konferencji „Współpraca pomiędzy instytucjami przestrzeni sprawiedliwości i organizacjami pozarządowymi”, która odbyła się w Warszawie w dniach 14-15 października 2015 r.),
- *Pomoc osobom opuszczającym zakłady karne i ich rodzinom. Wybrane zagadnienia*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Kraków 2005,
- *Pomoc postpenitencjarna jako forma pracy socjalnej*, Łukasz Kozera, Prace naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, seria: Pedagogika, z. XVIII, 2009,
- *Pomoc postpenitencjarna, pomoc społeczna, lokale socjalne*, opracowanie: Zespół Wstępnej Oceny Wniosków w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Obywatelskich, Warszawa 2015,
- *Rola organizacji pozarządowych w świadczeniu pomocy postpenitencjarnej w Polsce i w Niemczech - historia i terażniejszość*, Małgorzata Kubala, Pedagogium Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie, 2016.

Udostępnienie powyższych materiałów stanowiło realizację działania 6.1. *Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób opuszczających jednostki penitencjarne w regionie* oraz działania 6.2. *Opracowanie i upowszechnienie analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim*.

W 2019 roku w ramach działania 6.3. *Promowanie dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje społeczne, dających szansę na powrót do społeczeństwa* upowszechniono 6 dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty. Wśród nich znalazły się:

- *Dobre praktyki wypracowane przez Gminę Miasto Częstochowa w związku z realizacją inicjatywy na rzecz bezdomnych i/lub opuszczających zakłady penitencjarne z Gminy Częstochowa,*
- *Działania w obszarze readaptacji społecznej kierowane do osób po pobycie w jednostce penitencjarnej prowadzone w Ośrodku Readaptacyjnym Śląskiej Fundacji Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej,*
- *Inicjatywy gminy Cieszyn na rzecz osób bezdomnych i opuszczających zakłady penitencjarne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie,*
- *Program terapeutyczno-adaptacyjny. Asystent postpenitencjarny z Fundacji POMOST w Zabrze,*
- *Dobre praktyki z obszaru readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady penitencjarne - współpraca pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Zabrze, a Fundacją POMOST z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrze,*
- *Znaczenie współpracy międzyinstytucjonalnej w procesie readaptacji społecznej osób objętych oddziaływaniem służby więziennej i służb pomocy społecznej – dobre praktyki wypracowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach i Areszt Śledczy w Katowicach z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.*

Działania 6.1 - 6.3 ujęte w celu operacyjnym 6 w 2019 roku prowadzone były bezkosztowo, a ich realizacja odbywała się w ramach etatów pracowników ROPS.

W zakresie działania 6.4 *Wspieranie organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej* w 2019 roku wsparto 1 projekt konkursowy dla organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej. Kwota wydatkowanych środków finansowych na realizację tego projektu wyniosła **15 998,00 zł**.

5. Podsumowanie

W „Programie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” zaplanowano do realizacji 6 celów operacyjnych oraz 29 działań. W 2019 roku wszystkie działania zostały zrealizowane.

Ogólna kwota wydatkowana na realizację działań ujętych w ramach poszczególnych celów operacyjnych Programu w 2019 roku wyniosła **12 243 876,55 zł**, z czego najwięcej środków finansowych przeznaczono na

realizację działań ujętych w ramach celu operacyjnego 2 *Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.*

W 2020 roku realizacja „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” będzie kontynuowana.